

r i è r e Ch., 1955: Encyrtides nouveaux ou peu connus. Mitt. Schw.Entom.Ges., 28: 115-139. F e r r i è r e Ch., 1957: Die Parasiten von *Spilococcus nanas* Schmutterer in Süd-Bayern. Opuscula Zoologica, Nr.10: 1-19. H o f f e r A., 1953: Encyrtidae našich státních přírodních rezervací. I. Encyrtidae (Hymenoptera -Chalcidoidea), quae in reservationibus naturae in Čechoslovakia occurrunt. Pars I. Ochrana přír., 8: 83-89. E c f f e r A., 1957: Výsledky základního výzkumu čs. druhů čel. Encyrtidae, zúčastňujících se na přirozené regulaci populací našich červců (Cocco-dea). Acta Univ.Agric.Praha, 1: 119-151. H o f f e r A., 1964: Uebersicht der Arten der Familie Encyrtidae (Hymenoptera, Chalcidoidea) auf der mährischen Serpentin-Steppe bei Mohelno im Frühjahr. Acta Faun.Ent.Mus.Nat.Pragae, 10 (90): 31-40. H o f f e r A., 1965: Příspěvek k poznání druhů čel. Encyrtidae, zjištěných v přirozených formacích dřevin podél horního toku Vltavy a na některých šumavských rašeliníštích. Referáty entomologického symposia v Opavě, p.83-119. M e r c e t R.G., 1921: Fauna Ibérica. Himenópteros. Fam.Encyrtidos. Mus.Nac.Cienc.Madrid. M u r a k a m i Y., 1960: Seasonal dimorphism in the Encyrtidae (Hymenoptera, Chalcidoidea). Acta Hymenopt., 1 (2): 199-204, 3 tab. N i k o l s k a j a M.N., 1952: Chalcidoidea fauny SSSR. Moskva - Leningrad. P e c k O., 1963: A catalogue of the Nearctic Chalcidoidea (Insecta: Hymenoptera). Entom.Research Inst., Ottawa. R u s c h k a F., 1921: Beiträge zur Kenntnis einiger Encyrtiden-Gattungen (Hym.Chalcid.). Verh.Zool.bot. Ges.Wien, 71: 1-13. S u g o n j a e v E.S., 1962: On the fauna and ecology of parasitic chalcid-wasps (Hymenoptera, Chalcidoidea) infesting scale-insects in the Leningrad region. Trudy Zool. Inst.Akad.Nauk SSSR, 31: 172-196. T a c h i k a v a T., 1956: The Encyrtid parasites of *Pseudococcus flavidus* Kanda ... Mem. Ehime Univ., Sect. VI (Agric.), 1 (2): 1-19.

VÝSKYT NESYTEK BEMBECIA PECTINATA STGR. A AEGERIA STOMOXIFORMIS (HB.) (LEP., SESIIDAE) V OKOLÍ PRAHY A BIONOMICKÉ POZNÁMKY

Jaroslav W i c h r a

Od r.1940 prováděl jsem soustavný výzkum nesytek (Sesiidae) pražského okolí, kde právě tato čeleď je bohatě zastoupena. Posledními problémy, s nimiž jsem se musel vypořádat, bylo zjiště-

ní výskytu a biologie druhů Bembecia pectinata Stgr. a Aegeria stomoxyformis (Hb.).

Donedávna panovala domněnka, že se B. pectinata Stgr. vyvíjí v ostružiníku. Tento omyl také značně ztížil pátrání po odhalení její biologie. Ježto jsem znal od lepidopterologů A. Silbernagela a J. Hulaty přesná naleziště imag na Karlštejnsku, která nebyla od sebe příliš vzdálena, mohl jsem srovnávat rostliny tam rostoucí. Ostružiník byl na obou lokalitách hojný, avšak ani v jediném případě nenalezl jsem požerky housenek. Nález dalších dvou exemplářů tohoto druhu učiněný Prof. Dr. K. Hrubým na malé lokalitě v blízkosti Prahy umožnil mi eliminovat velkou řadu bylin a keřů, jež se vyskytovaly na lokalitách karlstějnských, avšak ani zde se mi nepodařilo dojít ke konkrétnímu závěru. Teprve 31. července 1960 zastihl jsem na další pražské lokalitě samičku, poletující kolem šípkového keře. Prohlédl jsem důkladně tento keř a našel řadu exuví i dosud ještě plných kulek. Tím byl vývoj druhu B. pectinata Stgr. v různých jasně prokázán.

Pozdější náhodný nález imago, učiněný p. Tolmanem (Schwarz a Tolman 1961) měl za následek, že jsem připravovaný článek o tomto druhu neuveřejnil, avšak pokračoval jsem dále ve sledování jeho výskytu a bionomie. Nyní na přání kol. J. Šmelhause shrnuji zde své pozorování a doplňuji zmíněnou publikaci Schwarz-Tolmanovu.

V širším pražském okolí zjistil jsem druh B. pectinata Stgr. na těchto lokalitách: Motol, Hloubětín, Modřany, Závist, Velké Popovice, Sv. Prokop, Šárka, Chuchle, Radotín, Černošice, Horní Rožlín, Mezouň, Mořina, Karlštejn, Srbecko, Koda - Liteň - Nový Knín, Vráž, Krivoklát, Dobříš, Štěchovice, údolí Kocáby, Vrané n. Vlt. Dává přednost teplým a slunným stanovištím, i když jsem našel též housenky blízko potoků; vápencový substrát není podmínkou. Je poměrně značně rozšířen, avšak sporadický. Imago se línne v dopoledních hodinách, čile poletuje, avšak nikdy nesedá na květy. Vyskytuje se v přírodě od konce července do začátku září; maximum výskytu je v polovině srpna.

Na jedné z uvedených lokalit měl jsem příležitost pozorovat kladení vajíček. Zkopulovaný pár zastihl jsem k večeru na trnce mezi šípkovými keři. Kopulace trvala až do druhého dne do rána; po odletu samečka seděla samička ještě plně čtyři hodiny na místě, než pomalu vzlétla. Po kratším odpočinku vzlétla znovu a usadila se na šípkovou listu zcela blízko země. Všiml jsem si, jak napří-

mila zadeček a ihned nato vystřelila několik vajíček ke kořenům šípku. Označil jsem si tento keř a sledoval dále samičku, která přeletěla na další keř, kde vystřelila opět řadu vajíček. Další sledování bylo znemožněno náhlým odletem samičky. Prohlížel jsem tedy pečlivě druhý keř a podařilo se mi nalézt v blízkosti kořenů celkem jedenáct rudohnědých vajíček. K oběma keřům jsem se vrátil koncem září. Nepodařilo se mi zjistit ani housenky, ani požerky; avšak příští rok v červenci našel jsem na druhém šípku poblíže místa kladení dvě kukly. Malé housenky jsou nuceny zažírat i se do tvrdých kořenů, což se neobejde bez značných ztrát. Proto také jest imago poměrně velmi vzácné.

Jinou samičku sledoval jsem na otevřené pasece krátce před polednem. Oblétávala nižší keře a, aniž by usedla, vystřelovala vajíčka (po způsobu samiček rodu Hepialus) do skupiny šípků. I v tomto případě se mi podařilo nalézt několik vajíček blízko kořenů; příští rok zjistil jsem na téže místě housenky i kukly.

Požerky na kořenech šípků jsou poměrně krátké (5-7 cm), nepřilíží hluboké. Velmi názorná je fotografie požerky uveřejněná v práci Schwarz-Tolmanově. Kukly jsou buď v úrovni nebo i pod úrovní země. Proto jsem tak dlouho marně pátral po housenkách a kuklách, i když jsem již vzájemným srovnáváním lokalit a eliminací ostatních rostlin pojal podezření, že tento druh by mohl žít v růžích.

Při své návštěvě ve Vídni jsem zjistil, že tento druh není zastoupen ani v tamějším museu, ani ve sbírkách předních vídeňských lepidopterologů. Několik exemplářů z pražského okolí obohacuje nyní tyto sbírky o druh, jenž dosud nebyl nikde v Evropě zjištěn, a představuje cenný dokladový i srovnávací materiál.

Dalším problemem bylo zjištění bionomie nesytky Aegeria stomoxyformis (Hb.). Někteří autoři se mylně domnívali, že se tento druh vyvíjí v mišpuli (Mespilus germanica L.). Podařilo se mi zjistit jeho housenku v brslenu (Euonymus europaea L.) na lesostepi u Karlštejna. J. Obermajer vychoval řadu motýlů z krušiny (Frangula alnus Mill.) a z řešetláku (Rhamnus cathartica L.); tyto živné rostliny byly již uvedeny v Prodrumu lepidopter Slovenska.

Nelze pochybovat o tom, že vzhledem k dosud neúplným znalostem o bionomii a rozšíření druhů čel. Sesiliidae můžeme v budoucnu očekávat ještě další překvapení.

VERBREITUNG DER ARTEN BEMBECEIA PECTINATA STGR. UND AEGERIA STOMOXIFORMIS (HB.) (LEP., SESIIDAE) IN DER UMGEBUNG VON PRAG UND
BIONOMISCHE BEMERKUNGEN

In der Umgebung von Prag hat der Autor Bembecia pectinata Stgr. an mehreren Orten gefunden. Der Kalkboden ist keine Bedingung des Vorkommens. Die Art ist wärmeliebend, der Falter fliegt vom Ende Juli bis Anfang September. Nach langjährigen Beobachtungen konnte der Autor auf Grund der Eliminationsmethode feststellen, dass die Raupe dieser Art an der Wildrose (*Rosa canina* et spec. aff.) lebt. Das Weibchen schießt die Eier in der Nähe der Rosenwurzeln aus. Die Zahl der ausgeschossenen Eier betrug in einem Fall elf Stück. Es scheint, dass dabei viele jungen Raupen zugrunde gehen, und deswegen ist das Imago selten. Die Raupe frisst nur ein ziemlich kleines Stück (5-7 cm) der Wurzel aus. Die Puppe auch nach der Schlüpfung der Falter kaum zu finden, denn sie befindet sich meistens im Niveau des Erdbodens oder unten der Erde. Über die Bionomie berichteten zum ersten Male Schwarz und Tolman (1961). Diese Art wurde merkwürdigerweise in Europa bisher auscheinend nur in der Prager Umgebung angetroffen. Aegeria stomoxyformis (Hb.) lebt nicht in *Mespilus germanica* L., sondern in *Enonymus europaea* L., wie ich auf der Lokalität bei Karlštejn feststellen konnte. I. Obermajer züchtete sie aus *Frangula alnus* Mill. und *Rhamnus cathartica*, was bereits von Hrubý 1964 veröffentlicht wurde.

NEOBVYKLÝ VÝSKYT TESAŘÍKA SAPERDA SCALARIS (L.)
(COL., CERAMBYCIDAE) U NERATOVIC, JEHO BIONOMIE A HOSP. VÝZNAM

Milan S l á m a

Při jedné dubnové exkursi do Neratovic v r. 1960 nalezl jsem na silném topolu larvální chodby tesaříků. Bližší prohlídkou jsem zjistil připravené již kulaté výletové otvory, ucpané silnějšími dlouhými třískami, takže bylo zřejmé, že jde o druh z podčeledi Lamiinae. Uvnitř komůrek ve dřevě jsem pak nalezl kukly a dospělé larvy tesaříka Saperda scalaris (L.). Na některých kuklách byla již dobře patrna kresba krovek budoucího imaga.

Saperda scalaris (L.) je u nás rozšířena po celém území, ve